

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Kotoutuminen on jatkuva yksilöllinen oppimisprosessi, jonka kesto vaihtelee kotoutuja-asiakkaan henkilökohtaisen tilanteen, tarjolla olevien palveluiden ja

koulutuksien sekä yhteiskunnassa vallitsevien asenteiden, arvojen, normien, valta-asemien ja rakenteiden mukaan. Jos laskennallisten korvausten

korvausaikaa ja kotoutumisaikaa lyhennetään, ei ole realistista odottaa, että kotoutumista voitaisiin vain rahoitusten tiukennuksilla ja palvelujen samanaikaisilla heikennyksillä nopeuttaa.

Opetushallitus suosittaa, että korvausajan lyhentämisen vastineeksi kunnille osoitetaan enemmän resursseja lisätä yhteiskunnan vastaanottavuuden eli

yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvien väestösuhteiden tosiasiallista toteutumista.

Opetushallitus näkee, että laskennallisten korvausten korvausajan

lyhentäminen voi heikentää mahdollisuuksia kotoutua vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa niin, että maahan muuttaneiden osallisuus, yhdenvertaisuus

ja tasa-arvo yhteiskunnassa lisääntyvät.

Opetushallitus tuottaa ja päivittää yhdessä Suomen Pakolaisavun kanssa suomenkielistä oppimateriaalia omakieliseen yhteiskuntaorientaatioon.

Yhteiskuntaorientaation tavoitteena on antaa maahan muuttaneille tietoa suomenkielisestä yhteiskunnan toiminnasta yleisellä tasolla, muttei ole realistista

odottaa, että kurssilaiset saisivat koulutuksessa vastauksia esimerkiksi omaan henkilökohtaiseen viranomaisasiointiinsa liittyvissä kysymyksissä. Näiltä osin

Opetushallitus näkee, ettei tarve tulkille vähene merkittävässä määrin.

Tulkkaukustannuksien vähentäminen voi vaikeuttaa maahan muuttaneiden mahdollisuuksia hoitaa asioitaan etenkin maahanmuuton alkuvaiheessa, mikä voi

vaikuttaa negatiivisesti heidän motivaatioonsa jatkaa aktiivista ja omatoimista kotoutumisprosessia. Opetushallitus näkee, että on tärkeää turvata etenkin

maahanmuuton alkuvaiheessa mahdollisuudet käyttää tulkkia. Lisäksi tulee taata laadukas kotoutumiskoulutus ja yhteiskuntaorientaation toteutus kaikille

maahan muuttaneille heti kotoutumisen alussa.

Tulkkaukustannusten leikkauksella on välillistä vaikutusta myös kodin ja koulun välisen yhteistyön toteutumiseen ja oppimisen tukeen niiden lasten ja nuorten osalta, joiden huoltajien kielitaito ei riitä koulun ja oppilaitoksen kanssa asioimiseen.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkaukustannuksesta (32 a §)

-

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Esitys sisältää tavoitteen saattaa maahanmuuttajataustaiset kotiäidit työvoiman piiriin, mutta leikkaisi tätä tuntuvammin 23-25 -vuotiaiden ikäluokan

kotoutumisen tukea. Tässä ikäryhmässä kotoutumispalveluilla voidaan kuitenkin merkittävästi vaikuttaa osaamisen täydentämiseen ja hankkimiseen, koulutus- ja työllistymismahdollisuuksien löytämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Vaikutus opiskelijahuollon tarpeisiin on tiedostettu, mutta opiskelijahuolto tukee vain

niitä, jotka jo ovat löytäneet tiensä koulutukseen. Esityksen vaikutusten arvioinnista ei käy ilmi kokonaisvaltainen aikuisten ja nuorten aikuisten

kotoutumisprosessien ja kohtaannon tarkastelu eri ikä- ja sukupuoliryhmissä.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

-

Muut huomiot

Hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa ei näy kotoutumisen ja ammatillisen koulutuksen yhteys. Ammatillisella koulutuksella on merkittävä rooli

kotoutumisen toteutumisessa ja työmarkkinoiden kohtaannon parantamisessa. Kotoutumisohjelmaan sisältyy osaamisen palvelutarpeiden arviointi. Ohjelman

supistamisessa vaarana on, että nimenomaan osaamisen kehittämisen, koulutuspolkujen kartoittamisen ja uraohjauksen palvelut jäävät puutteellisiksi.

Korhonen Olli
Opetushallitus